

Bazin vuurbestrijders wil alle Nederlanders betrekken bij nieuwe preventierol

'Iedereen bij de BRANDWEER'

door HARRIE NIJEN TWILHAAR

ARNHEM, zaterdag

De brandweer gaat de komende jaren radicaal veranderen. De ruim 30.000 'spuitgasten' blijven redden en blussen, maar krijgen vooral een adviserende en voorlichtende rol. Het aantal doden als gevolg van branden moet daardoor afnemen. Caroline van de Wiel, voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (NVBR), staat klaar om uit te rukken en van iedere Nederlander een brandweerman te maken: „Het roer gaat drastisch om.”

De feiten en cijfers liegen er niet om. De brandweer zit figuurlijk in het nauw en klemvast. In vergelijking met twintig jaar geleden wordt er volgens de NVBR twee keer zo veel uitgegeven aan de brandweer: ruim één miljard euro per jaar. „Maar de veiligheid is opmerkelijk genoeg niet evenredig toegenomen. Daar maken wij ons grote zorgen om. Die lijn moet drastisch worden omgebogen. Onze belangrijkste missie: we gaan een groot deel van die enorme inspanningen inzetten door meer voorlichting te geven en burgers intensiever te betrekken bij de brandweer”, zegt Caroline van de Wiel, naast NVBR-voorzitter ook brandweercommandant Amsterdam-Amstelland.

De 56-jarige Van de Wiel schetst het belang van de grootste transformatie uit de geschiedenis van de Nederlandse brandweer: „Terwijl we branden blussen en mensenlevens redden, staan we compleet stil in onze eigen ontwikkeling.” Bijna twee jaar lang is er achter de schermen aan de nieuwe brandweermis-sie gesleuteld. Iedere maand kwam op het NVBR-kantoor in Arnhem een speciale projectgroep van deskundigen en commandanten bijeen om de koers van de strategische reis te bepalen. Uiteindelijk resulteerde dit in het lijvige boek *De Brandweer Over Morgen*, dat aanstaande woensdag aan demissionair staatssecretaris drs. Ank Bijleveld (Binnenlandse Zaken) wordt overhandigd.

Elk jaar vallen volgens de NVBR zestig doden en ruim duizend gewonden door brand. Van de Wiel: „Over de oorzaken van branden weten wij nog te weinig, al ontstaan de meeste thuis tijdens het koken en door kortsluiting van elektrische apparaten.” De meeste doden vallen onder rokers die op de bank, stoel of in bed in slaap vallen. „Daarom starten we ook met speciale brandonderzoeksteams. We verwachten dat we het aantal slachtoffers naar beneden krijgen als we het bewustzijn vergroten. Burgers vertrouwen nog te veel op de brandweer. Helaas is de werkelijkheid anders. Vaak is het te laat als we bij de brand komen.”

De brandweercommandant verduidelijkt: „We moeten samen de preventie verbeteren. Schaf gordijnen en meubels aan die geïmpregneerd zijn om brand te vertragen. Verder zouden woningcorporaties en projectontwikkelaars ons moeten betrekken bij de bouw van woningen, ziekenhuizen, verzorgingscentra en alle openbare gebouwen. We willen dus het liefst invloed op bouwvoorschriften en regelgeving. Daarnaast is het wenselijk om achter de voordeur te kijken bij alle gezinnen in Nederland om de veiligheid te controleren. Een brandmelder is niet ge-

■ De brandweer in actie. „Terwijl we branden blussen en mensenlevens redden, staan we compleet stil in onze eigen ontwikkeling.”

FOTO: RONALD HISSINK

CORINE DE RUITER legt genadeloos zwakte rechterlijke macht bloot bij GEZINSDRAMA'S

door MARIE-THÉRÈSE ROSENDAAL

MAASTRICHT, zaterdag

Steigert de hele samenleving op haar achterste poten over onrecht, dan bellen de media met Corine de Ruiter, hoogleeraar forensische psychologie aan de Universiteit van Maastricht. Soms wordt het de 49-jarige dr. De Ruiter bijna te gortig: „Ook een mevrouw met een privéprobleem weet me te vinden. Maar ik heb de naam nou eenmaal, en ik wilde de wereld altijd verbeteren, dus...” Onder het uiterlijk van een onderzoekster James Bond-blondine smeult een heilig vuur. Wee de deskundige of bestuurder die een steek laat vallen, dan knettert het explosief.

„Bij die eerwraak vorige week in Zierikzee had burgemeester Rabelink de 45-jarige Iraakes als gevaarlijk, psychiatrisch patiënt kunnen bestempelen en kunnen laten opnemen. De signalen waren duidelijk. Dit drama was niet gebeurd als men een wetenschappelijke analyse had gemaakt, met een risicotaxatie-instrument. Waarom klopt een burgemeester niet aan bij een deskundige?” Helder is haar aanklacht: professionals moeten professionals weten te vinden.

Bij 'doorsnee' gezinsdrama's hebben buren, vrienden en familie doorgaans geen enkel signaal ontvangen. Dat papa vrouw en kinderen ombrengt, en daarna zichzelf, komt als een donderslag bij heldere hemel. „Out of the blue. De ouders zijn doorgaans niet agressief, eerder subassessief, 95 procent van de kinderdoders is depressief. Een blauwdruk bestaat niet, er is

„Nederland is zo langzamerhand een hoge drukpan”

„De maatschappelijke verantwoordelijkheid is altijd groot: die arme kinderen. En terecht,

'MOORD uit ONMACHT'

Hoogleraar forensische psychologie:

„Wat zijn mensen hier toch vaak onbeschoft en onaardig”

Gezinsdrama? Corine de Ruiter op tv of de radio. Joran van der Sloot bekend. Corine de Ruiter legt zijn patroon bloot. Discussie rond proefverloven voor tbs'ers. Corine de Ruiter in de krant. Gezinsdrama... Het wordt haast eentonig. Maar dat is het geluid van de hoogleraar in de forensische psychologie nooit. Helder analyseert ze, nooit te moe om genadeloos de zwakte

plekken van rechterlijke en bestuurlijke macht bloot te leggen. Nooit te beroerd om

oog te hebben voor de zwakte van ouders, voor hun psychische gesteldheid: „Ons

land is kampioen in straffen! In het buitenland krijgen deze gevallen hulp.”

■ Corine de Ruiter: „Ook een mevrouw met een privéprobleem weet me te vinden. Maar ik heb de naam nou eenmaal, en ik wilde de wereld altijd verbeteren, dus...”

FOTO: ARNAUD NILWIK

kinderen zijn afhankelijk. Maar het is geen kwade wil, het is veeleer onmacht.” Dat illustreert Corine de Ruiter aan de hand van een zaak: „Omdat alle betrokkenen dood zijn, kan ik nu vrijuit spreken over de details van het familiedrama in Hoofddorp. Tandarts Roan en zijn vrouw Annelies doodden hun drie kinderen in 1997. Daar was aan voorafge-

gaan dat de oudste van hun vier kinderen aan leukemie was overleden. De moeder kon dat niet verwerken, haar gezin was zeer hecht en moest een eenheid zijn. Dus moesten zij allemaal naar die oudste in de hemel toe,

Waarom haar man meeding in die gedachtegang weet ik niet. Uit hoofde van zijn vak had hij toegang tot medicijnen. Ze hebben hun kinderen gedrogeerd en laten stikken. Met een mes hebben ze daarna gepoogd zichzelf te doden. Dat faalde. Beide ouders kregen tbs. Roan heeft zichzelf kort daarop in de kliniek opgehangen, omdat hij niet met zijn schuldgevoelens kon leven, Annelies heeft zich na de behandeling, toen ze weer buiten woonde, van het leven be-

roofd. Dit is een uitzonderlijk geval, omdat beide ouders als ouders betrokken waren.”

Dwangverpleging

„Ik heb de moeder gesproken die in 2007 haar anderhalf jaar oude dochtertje over de balustrade van de vierde verdieping van De Bijenkorf in Amsterdam gooide, en daarna zelf sprong. De vrouw - aanvankelijk had zij een dwarslaesie maar zij is deels hersteld - was psychotisch op het moment van haar daad. Ze was bang dat de satanisten haar kind zouden martelen. Daarna heeft zij nooit meer een psychose gehad. Zij heeft tbs met dwangverpleging gekregen, het openbaar ministerie wil haar overigens nu ter observatie laten opnemen in het Pieter Baan Centrum. Dwangverpleging! Terwijl zijzelf smeekt om een behandeling om dit psychotrauma te verwerken. Als ik aan haar denk, breekt mijn hart. In die cel kan ze zichzelf niet zijn, haar emoties niet uiten. Ik ben blij dat ze weer contact heeft met haar moeder en dat er vriendinnen op bezoek komen.”

„Waarom tbs of een celstraf voor deze mensen? De kans op recidive is nul. Ze hebben immers geen kinderen meer. Als

afschrikwekkend voorbeeld dient die straf niet, die mensen hebben zichzelf al gestraft. Ik respecteer rechters, maar ze kennen een zaak van papier, ze staan buiten de realiteit. Ga nou eens praten met deze mensen, bezoek ze eens in hun cel. Waarom tbs geven of celstraf terwijl ze dit moeten verwerken? Ze zijn geen gevaar voor de samenleving. Ons land is kampioen in straffen! In het buitenland, bijvoorbeeld Groot-Brittannië, krijgen deze mensen hulp.”

Komt er één gezinsdrama in het nieuws, dan volgt vaak kort daarop een tweede en zelfs een derde. Trekt de één de ander over het randje? „Het kopieerfenomeen bestaat. Ik kan niet zeggen of dat komt door de berichtgeving. Vijftig jaar geleden was drama's er ook, er waren alleen minder media om er gewag van te maken. Uit een recent onderzoek blijkt dat de helft van alle moord en doodslag in Nederland binnen de gezins sfeer plaatsvindt. Ik vraag me af of de stress in de huiskamers niet te veel oploopt. Nederland is

zo langzamerhand een hogedrukpan. Als ik terug kom uit het buitenland valt het me extra op: wat zijn mensen hier toch vaak onbeschoft en onaardig.”

„Nederland heeft nood aan helden, mensen met wie we ons positief kunnen identificeren. Neem een Oprah Winfrey, iemand die heel menselijk worstelt met haar gewicht of misbruikverleden. Hier is het allemaal snel en hard, ik pleit voor meer hart. Met een t. Zo goed dat cabaretier Mike Boddé zijn depressie naar buiten brengt, met zijn boek Pil. Boddé beleefde een zwarte periode van jaren, maar heeft dat onder controle door antidepressiva. Daar rust een taboe op, terwijl iemand met diabetes het toch ook niet redt zonder dagelijkse portie insuline. Als een mens een depressie tijdig onderkent, dan kan hij wat doen. Een time out nemen, stoppen met te hard werken, medicijnen nemen. Het is een paradox dat, nu de kennis over depressie groter is dan ooit, het taboe om het met een ander te delen nog groter lijkt.

„Rechters kennen een zaak van papier, ze staan buiten de realiteit”

Dat is het tijdsgewricht.”

Corine de Ruiter kwam eerder in het nieuws omdat zij een ander geluid liet horen over proefverloven voor tbs'ers. „Als het fout gaat, roept iedereen dat we ze allemaal levenslang moeten opsluiten. Te simpel. Als je eigen zoon één keer doordraait, wil je ook niet dat hij levenslang achter een muur verdwijnt. Een en gevangenis cel kost ook nog al wat. Proefverloven zijn noodzakelijk. Misdadigers die geen levenslange stoornis hebben, moeten reintegreren.” Wappert met een ringbandbundeltje waar HCR-20 op staat: „Met dit instrument is een nauwkeurig risicoprofiel aan te leggen. Die is niet honderd procent waterdicht, nee. De kans op herhaling van een delict blijft er altijd. Net als de kans dat de buurman morgen doordraait. Enige onzekerheid moeten we verdragen in dit leven.”

Levensgevaarlijk

„Maar neem Dirk de V., die bekend stond als extreem gewelddadig, ook binnen de gevangenis muren. Levensgevaarlijk. Volgens zijn psychiaters was hij binnen niet te handhaven... Drie maanden na zijn vrijlating vermoorde hij, volstrekt willekeurig, Tjirk van Wijk. Puur door ondeskundigheid van die psychiaters.”

De Ruiter is niet te beroerd om tegen een heilige huisje te schoppen. „In Nederland mag iedere net afgestudeerde zich forensisch psycholoog noemen en als getuige-deskundige voor de rechtbank opdraven. Laat hem maar met proefverlof”. Op de fouten die ze maken, zijn ze niet aan te spreken. Dan kun je zeggen dat ze gestudeerd hebben, maar elke psycholoog kan er forensisch voor plakken.”

„Daarom start onze faculteit in september de master forensische psychologie, echt mijn kindje. Het is een tweejarige opleiding, maar, de gotspe, oud-minister Plasterk wilde maar voor één jaar betalen. Of je een Maserati uit de showroom voor de helft van het geld kan kopen. Uniek is nu dat de Universiteit van Maastricht de andere helft betaalt, maar goed is dat niet. De master kost 5500 euro per jaar per student. Peanuts of de hele onderwijsbegroting! Veertig studenten, twee ton per jaar. Voor vier ton kan Gerda niet eens een nutteloze glossy maken. Met deze masteropleiding kunnen we de samenleving beschermen tegen gestoorde delinquenten. Dom van de minister. Nooit is de publieke verantwoordelijkheid zo groot als wanneer er iemand vermoord wordt door een tbs'er op proefverlof. Den Haag heeft geen idee wat er leeft bij de mensen. Ze zitten te snurken!”

„Waarom niet verplicht sprinklers aanbrengen als je gaat bouwen?”

Gevoelig moment

De presentatie aanstaande woensdag van het rapport komt op een gevoelig moment. De afgelopen weken zijn de afgelopen branden in Amsterdam, Veendam en Groningen opnieuw doden gevallen. „Dat

raakt je behoorlijk. We willen daarom haast maken”, zegt Van de Wiel. Ook was er veel kritiek van de Arbeidsinspectie. Die veegde de vloer aan met de kwaliteit van duikteams.

Van de Wiel denkt dat de Nederlanders klaar zijn voor hun nieuwe rol: „Je zag het tijdens de brand in café Het Hemeltje in Volendam op 1 januari 2001. In hooguit tien seconden ontstond er als gevolg van een sterretje of mogelijk ander siervuurwerk in de kerstdecoraties een enorme vuurzee met alle gevolgen van dien. Mensen hielpen elkaar en hebben niet eerst gewacht op hulpverleners. Ook tijdens de terroristische bomaanslagen in Madrid namen burgers zelf de verantwoordelijkheid om slachtoffers te redden.”

Goede preventie levert volgens Van de Wiel uiteindelijk ook geld op: „De kosten voor behandeling van brandslachtoffers in gespecialiseerde ziekenhuizen liggen hoog. Als je burgers nóg intensiever bij brandvoorkoming betrekt, gaan ook de bedragen voor materiële en immateriële schade omlaag.”

■ Caroline van de Wiel: „Burgers vertrouwen nog te veel op de brandweer. Vaak is het te laat als we bij de brand komen.”

FOTO: MATTY VAN WIJN BERGEN

